

LÆSEGRUPPER

- brug dine medstuderende

Julie Marie Isager, cand. mag. & Christina Juul Jensen, cand. mag.

Pædagogisk Center Samfundsvidenskab

Københavns Universitet

Maj 2009

Denne pjece er skrevet til samfundsvidenskabelige studiestartere og andre studerende med behov for grundlæggende råd om studieteknik.

Pjecen kan frit kopieres, så længe der anføres tydelig kildehenvisning til "Pædagogisk Center Samfundsvidenskab, Københavns Universitet", og at den ikke bliver anvendt til kommercielle formål.

LÆSEGRUPPER

- brug dine medstuderende

1. Læsegrupper er nyttige – men udfordrende	3
Gode grunde til at få en læsegruppe	3
Klassiske problemer	4
Det siger studieledere om læsegrupper	5
2. At sammensætte en god læsegruppe	6
Læsegruppens størrelse	6
Indledende gruppesammensætning	7
Lav en dækkende gruppeaftale	7
Professionelle fysiske rammer	9
Forberedelse er en nødvendighed	9
3. Gode råd til mødernes struktur og indhold	11
Måder at bearbejde en tekst på	12
Et almindeligt problem: Grupperne er for enige	15
Teknik til at fremme diskussionen i gruppen: Djævlens advokat	15
Evaluering udvikler samarbejdet	16
4. Konflikter og hvordan man løser dem	17
5. Pjecens pointer	18
Litteratur – hvis du vil læse mere	19

1. LÆSEGRUPPER ER NYTTIGE – MEN UDFORDRENDE

Denne pjece handler om læsegrupper – om hvordan studerende mødes på frivillig basis uden for undervisningen for at bearbejde og diskutere faglige problemstillinger efter læsning af fagets tekster som forberedelse til undervisning eller eksamen. En læsegruppe står ikke til ansvar over for uddannelsen ved at skulle løse en fælles opgave, men etableres som et supplement til undervisningsforløbet, som den enkelte studerende vælger at bruge tid på.

Læsegrupper kan organiseres på mange måder, og ambitionsniveauerne kan være forskellige. Denne pjece giver ikke den eneste mulige opskrift på, hvordan rammerne for læsegrupper bør være, men viderebringer erfaringer om, hvordan de typisk fungerer godt. Formålet med denne pjece er at give dig tips, tricks og gode råd til, hvordan læsegrupper bliver så udbytterige, konstruktive og effektive som muligt.

Pjecen bygger på 3 grundlæggende antagelser om læsegrupper:

1. De aktive løber med kompetencen.
2. En hovedopgave for læsegruppen er at undersøge overordnede faglige problemstillinger på baggrund af tekstlæsning.
3. Læsegruppen er et professionelt, forventningsafstemt samarbejde.

Andre gruppeformer f.eks. skrivegrupper og projektgrupper omtales ikke i pjecen, selvom mange råd let vil kunne bruges til disse gruppeformer.

Gode grunde til at få en læsegruppe

Udbyttet af at have en læsegruppe kan ses både i det daglige studium og i forbindelse med eksamensresultater. Her er nogle konkrete bud på, hvad du får ud af at deltage i en læsegruppe:

Motivationen stiger, når du bruger dit fag sammen med fagfæller. Du får en dialog og diskussion, som du ikke kan få, hvis du arbejder/læser alene. I velfungerende grupper kan man både dele sine indsigter og få dem udfordret, og det virker stimulerende for motivationen og læringen at udtrykke sig fagligt.

Det forpligter og giver dig deadlines. Arbejder du alene, kan det være svært at tage sig sammen til at få læst og bearbejdet alt stoffet inden eksamen. Du er jo kun ansvarlig over for

dig selv. I den gode læsegruppe er de studerende velforberejede for at sikre, at diskussionerne har et højt fagligt niveau. Derfor giver deltagelse i en læsegruppe dig et godt incitament til at forberede dig grundigt, og du får sandsynligvis lavet mere.

Din samarbejdsevne og selvstændighed udvikles. Gruppearbejdet træner dig i at tage hensyn til andre og lytte til deres ideer. Og ofte giver modspillet fra de andres holdninger anledning til, at du selv finder et fagligt standpunkt. Forhåbentlig når du på den måde ud over at referere tekster og får diskuteret teksternes kontekst, deres forcer og svagheder og de faglige spørgsmål, de afføder.

Du får øje på faglige problemstillinger. Dine medstuderende undrer sig ofte over andre aspekter, end du gør. At overveje deres undren og forsøge at svare vil sikkert give dig faglig udfordring. Du kan selv spørge de andre om vigtige faglige punkter – og det er en god ide, både for at få svaret og fordi selve processen med at formulere spørgsmål er en aktiv bearbejdning af stoffet, som gør, at du lærer mere.

Din viden bliver eksplicit. Hvad der forekommer som en selvfølgelighed for dig selv, er ikke nødvendigvis en selvfølge for de øvrige gruppemedlemmer. Det betyder, at du får ekspliciteret viden, der ellers ville forblive usagt og ikke-bevidst – og det vil sige ikke brugbar til eksamen.

Din tale bliver klarere. Du bliver tvunget til at kunne formulere dig, så andre kan forstå dig. Det er afgørende, når du skal vise f.eks. lærer og censor, hvad du kan.

Klassiske problemer

Det gode, effektive og udbytterige læsegruppesamarbejde bliver ofte hæmmet af samarbejdsproblemer. Måske bliver gruppen i sidste ende opløst. Resten af denne pjece vil forsøge at foreslå, hvad man kan gøre for at udvikle et godt samarbejde, men inden da kommer nogle bud på, hvorfor læsegrupper falder fra hinanden:

- Det forekommer mere effektivt at bruge tiden til at læse.
- Det er svært at finde tidspunkter at mødes.
- Gruppens medlemmer prioriterer på længere sigt ikke møderne lige højt.
- Der er stor forskel på deltagernes faglige niveau eller interesser.
- Gruppemedlemmerne afklarer ikke forventninger til hinanden. Derfor bliver folk let frustrerede over ikke at få netop deres behov opfyldt.

- Læsegruppemøderne mangler styring, organisering og fokus, fordi møderne egentlig foregår som kaffeklub snarere end en faglig aktivitet.
- Læsegruppens medlemmer anerkender ikke andres fagligt holdbare argumenter, så nuanceret debat erstattes af skyttegravskrig.
- Nogle snakker for meget og lader ikke andre få taletid – og ingen stopper dem.

Det siger studieledere om læsegrupper

”Fordelene ved at være i en læsegruppe er, at flere øjne og hjerner oftere rammer de interessante pointer. Desuden kan den studerende få mere feedback og får adgang til en kreativ proces, hvor flere studerende sammen inspirerer hinanden og videreudvikler deres tænkning.”

”Læsegrupper er et uundværligt arbejdsredskab. Det er mit indtryk, at det er de svage studerende, der ikke har en læsegruppe. Når svage studerende henvender sig til mig, bliver jeg ekstra bekymret, når de ikke har en læsegruppe. De færreste studerende kan komme igennem studiet uden en læsegruppe.”

”Der er ingen tvivl om, at det burde være et must at indgå i en læsegruppe. Læsegrupper er godt for studerende, fordi de kan støtte hinanden, og prøve deres viden af på hinanden. For det er først, når man formulerer sig, at viden falder på plads og kan bruges og videreudvikles. Det giver desuden en vigtig social integration på et krævende studium, hvor det kan synes som om, alle andre er meget klogere end en selv.”

”Læsegrupper falder fra hinanden, når der er for stor forskel på de studerendes faglige niveauer. De svage studerende kan få indtryk af, at de er svagere, end de reelt er, og de stærke kan få et forkert indtryk af, at det er spild af tid.”

”Mange læsegrupper går i stykker fordi, det er svært at finde gode tidspunkter at mødes på. Årsagerne er altså koordination og praktiske udfordringer. Det kan skyldes, at de studerende ikke prioriterer læsegruppearbejdet højt nok – og det er synd. Det er en meget kortsigtet plan kun at læse alle teksterne uden at diskutere og bruge dem i læsegruppen. Så selvom det kan forekomme som en tidsrøver lige nu, bør man gøre det, fordi det på længere sigt er rigtig godt for udbyttet af studiet.”

2. AT SAMMENSÆTTE EN GOD LÆSEGRUPPE

Læsegrupper dannes ofte på en af to måder. Enten finder studerende selv sammen i læsegrupper, eller også laver institutionen, f.eks. studievejledningen eller underviseren, læsegrupperne efter nogle kriterier eller helt tilfældigt.

Begge former har deres fordele og ulemper. Vælger de studerende selv, er der en tendens til at læsegruppen består af nogen, man allerede er gode venner med, og nogle studerende finder ikke nogen at arbejde sammen med. Gode venner arbejder som regel ikke specielt professionelt sammen – det bliver for hyggeligt.

Samarbejdet kan blive mere professionelt ved at læsegrupperne sammensættes af andre, og man sikrer sig også, at alle bliver tilknyttet en gruppe. Til gengæld kan det være en udfordring at skulle indgå i et samarbejde med nogen, man ikke kender, og måske er det svært at finde et tidspunkt at mødes på.

Uanset hvordan din gruppe er sammensat, er der altså problemstillinger, som I må tackle, hvis arbejdet skal være udbytterigt, effektivt og konstruktivt.

Nogle læsegrupper opløses igen, og hvordan studerende fra opløste læsegrupper finder nye samarbejdspartnere, findes der ingen let løsning på. Mangler du en læsegruppe, er det dog ofte nemmere at finde andre studerende at samarbejde med, hvis du er i stand til klart at melde ud, hvad du forventer af samarbejdet. Målrettede samarbejdspartnere er som regel attraktive.

Læsegruppens størrelse

Læsegrupper på 4-5 studerende er som regel passende.

To-tre studerende i en læsegruppe udgør en sårbar enhed – sygdom og andre uforudsete begivenheder kan let opløse læsegruppen.

Flere studerende giver flere synspunkter, argumenter, eksempler og konstruktive indvendinger. Flere end 5 studerende betyder dog ofte lange møder, for mange argumenter og dermed manglende overblik. Det kræver disciplin og organisation at holde sammen på læsegrupper med mere end 5 studerende og stadig opnå det samme udbytte, som en mindre gruppe giver. Husk også, at hvis man fx er 5, behøver man ikke aflyse, fordi en eller endda to gruppe-medlemmer ikke kan komme til et møde.

Indledende gruppesammensætning

Det kan anbefales tidligt at undersøge, om der er et godt grundlag for samarbejdet:

- Har I lyst til at arbejde sammen?
- Kan I finde tidspunkter, hvor det er muligt for jer at mødes?
- Kan I finde et velegnet sted at mødes?
- Kan I blive enige om, hvor ofte skal I mødes?
- Kan I blive enige om, hvor lang tid møderne skal vare?
- Er I indstillede på at være stabile med hensyn til fremmøde og forberedelse?
- Har I ensartede forventninger til læsegruppens sociale samvær?

Lav en dækkende gruppeaftale

Efter de basale aftaler er på plads, er det en god ide at lave en gruppeaftale – dvs. afklare hvilke yderligere forventninger og forestillinger gruppens medlemmer har til det kommende samarbejde. Det er vigtigt at lytte til hinandens forventninger, men det er endnu mere vigtigt at finde ud af, hvordan de enkelte gruppemedlemmers forventninger og ambitioner kan forenes.

Gruppeaftalen sikrer, at I får tilstrækkeligt udbytte af læsegruppearbejdet, og at ingen bliver skuffede undervejs, og på den måde kan mange konflikter undgås. Det handler om at finde ud af, om gruppens mål og behov stemmer overens med de enkelte gruppemedlemmers ønsker, mål og behov? Kan I ikke blive enige, er det måske bedre at skilles og finde andre samarbejdspartnere?

Dette skema er ment som en hjælp til at få lavet en dækkende gruppeaftale for jeres læsegruppe.

1. Læs udsagnene igennem, og vurder hver påstand. Marker med en cirkel, hvad du synes, der er væsentlige betingelser for, at læsegruppen kan fungere effektivt. 1 gælder for enig mens 5 gælder for uenig.
2. Diskuter sammen hver påstand, og forsøg at finde et fælles standpunkt, som markeres med et kryds.
3. På hvilke punkter har gruppens beslutning medført, at du giver afkald på dine oprindelige synspunkter? Opsummer forskellen mellem din egen holdning og læsegruppens. Er resultatet acceptabelt for både dig og læsegruppen?
4. På baggrund af gruppens diskussion laver I en liste over gruppens aftaler.

Udsagn/vurdering	1	2	3	4	5
1. Det er vigtigt at udarbejde regler for mødetider, mødeforberedelse, afbud til gruppemøder mv.					
2. Gruppen træffer beslutning om, hvornår I har talt nok om teksten ved simpelt flertal.					
3. Der skal være tid til at hygge sig med kaffe og kage samt at diskutere sager, der ikke vedkommer studiet, på læsegruppens møder.					
4. Alle skal være nogenlunde lige aktive.					
5. De personer, der taler meget, skal dæmpe sig.					
6. Forud for møder i gruppen skal der ligge en dagsorden.					
7. Man bestemmer selv, hvor forberedt man er til gruppens møder.					
8. Det er vigtigt at referere teksterne grundigt, før diskussionen begynder.					
9. Vi skal have en ordstyrer.					
10. Alle møder skal afsluttes med en evaluering og refleksion over, om man har nået det, man havde tænkt sig.					

Når gruppeaftalen er på plads, har medlemmerne indvilliget i at indgå i et forpligtigende samarbejde, som det er beskrevet i aftalen. Det betyder, at man står til ansvar over for læsegruppen, dens medlemmer og gruppens mål.

Erfaringer viser, at aftaler, der ikke bliver overholdt, er en hyppig årsag til konflikt i læsegrupper. Og selvom nedskrevne aftaler er med til at forebygge, er det derfor væsentligt også at have diskuteret, hvad gruppen skal stille op over for medlemmer af gruppen, der ikke

overholder de fælles aftaler. Snak åbent om det, så alle gruppens medlemmer er bekendte med forventninger, ambitioner og konsekvensen af ikke at følge gruppens vedtagne regler. Tag hinanden alvorligt og stil krav.

Professionelle fysiske rammer

Overvej, hvor I skal mødes henne. Ofte mødes læsegrupper hjemme hos et gruppemedlem. Det kan give fornemmelse af at være gæst og fjerne fokus fra fagligheden, og det kan være svært at stille kritiske spørgsmål. At være uenig kan forekomme uforskammet. Og det er synd, at et medlem af læsegruppen skal bruge tid på at støvsuge i stedet for at forberede sig.

Støj på cafeer kan være forstyrrende for koncentrationen, og det kan let blive for hyggeligt. Find hellere et grupperum på universitetet eller biblioteket, hvor I uforstyrret kan arbejde.

Forberedelse er en nødvendighed

Jo bedre I har forberedt jer, jo bedre er chancerne for at få et stort fagligt udbytte af møderne. Uforberedte gruppemedlemmer spilder alles tid ved at sænke diskussionens niveau, og det går derfor ikke kun ud over den ene, der ikke fik forberedt sig. Forberedelsens karakter fastlægges som en del af gruppeaftalen.

En model kunne være, at alle forbereder sig på teksterne, og på mødet melder man sig til at fremlægge teksten og de problemstillinger, den giver anledning til. Hvis man gerne vil udfordre sig selv, ønsker man selvfølgelig at udlægge en svær tekst – indsatsen kommer tilbage i form af bedre forståelse.

Vi hører ofte fra studerende, at læsegrupper deler teksterne op mellem de studerende, som hver især har ansvar for at fremlægge dem for deres gruppe. Det er selvfølgelig en møde-effektiv form, fordi man kan nå gennem større tekstmængder. Ulempen er, at gruppemedlemmer arver hinandens faglige misforståelser og skæve læsninger af teksten. Desuden er det sværere at huske disse tekster til eksamen end hvis du selv havde læst dem. At dele teksterne op er derfor ikke specielt lærings-effektivt, og vi vil anbefale jer alle at læse teksterne. Se eventuelt afsnittet om at grupperne er for effektive.

Det er vigtigt at huske, at der er stor forskel på læsemåder. Læsning dækker både over grundig registrering af alle detaljer og nuancer og over en mere overfladisk skimning med formålet at fange hovedpointerne. Vælg den læsemåde, der hurtigst muligt opfylder dit formål: At være velforberedt på den opgave, I har besluttet at løse ved næste læsegruppemøde. Læs mere om læsemåder i Pædagogisk Center Samfundsvidenskabs pjece om *Studieteknik for Studiestartere*.

Et kompromis kunne altså være, at ikke alle læser alle teksterne lige intensivt. Alle skimmer alle tekster, men hvert medlem får desuden hovedansvaret for at læse dele af tekstmængden grundigere og gøre noget bestemt med stoffet. Opgaverne kan bestå i at bearbejde teksten ved f.eks. at:

- Producere et resume af teksten.
- Forberede diskussionsspørgsmål.
- Opstille hovedpointerne og notere, hvad de kan bruges til.
- Sammenligne teksten med andre pensumtekster.

Ansvar for de intensive læsninger skal selvfølgelig fordeles ligeligt mellem gruppens medlemmer.

3.GODE RÅD TIL MØDERNES STRUKTUR OG INDHOLD

Alt efter formålet med jeres læsegruppe kan strukturen være mere eller mindre stram. Jo mere resultatorienterede mod en specifik eksamen I er, jo strammere mener vi, møderne bør være styret. Mindre resultatorienterede grupper kan bedre forholde sig eksplorativt til teksterne, de faglige problemstillinger og individuelle interesser.

Det bliver lettere at få et gnidningsfrit samarbejde, hvis man i gruppen er enige om organiseringen af møderne. Her er nogle forslag til organisering af effektive læsegruppemøder:

- Vælg en ordstyrer– og lad rollen gå på omgang. Ordstyreren holder øje med tiden og dagsordenen.
- Brug en dagsorden til at skabe overblik over, hvor meget I skal nå inden for den afsatte tid. Den giver fokus og hjælper med at sikre, at der ikke sniger sig irrelevante elementer ind. Det at udarbejde en dagsorden er en anledning til at overveje grundlæggende ting som:
 - **Hvad** skal vi lave nu?
 - **Hvorfor** gør vi det?
 - **Hvordan** gør vi det bedst?
- Saml gerne op fra sidste møde: Har I fået nye forståelser, er problemer opstået? Her kan man også indføre en slags ventilfunktion, hvor hvert medlem har mulighed for at sige noget valgfrit, f.eks. hvad man syntes var mest interessant eller sværest.
- Bearbejd teksterne både globalt og tekstnært. Skitser de overordnede pointer, men bliv gerne tekstnær i forbindelse med centrale begreber og pointer, svagheder og styrker. Stil spørgsmål til hinanden, påpeg og diskuter uklarheder. Hav altid teksterne med og tag noter undervejs! Her træner I både fagligt indhold og fremstillingsformen til mundtlige eksaminer. I kan få inspiration til forskellige tekstbearbejdninger i pjecens næste afsnit.
- Evaluer eventuelt møderne: Hvordan forløber gruppearbejdet? Noget, der skal gøres anderledes?
- Kig på teksterne til næste gang ved at lave en fælles overblikslæsning. Så har I allerede startet forberedelsen, og det gør det lettere at lave aftaler til næste møde.
- Lav aftaler: Hvem har ansvaret for hvad? Aftal omfanget og arten af jeres forberedelse og eventuelt hvad, der skal produceres.

Måder at bearbejde en tekst på

Der er masser af muligheder for at bearbejde tekst fra forskellige vinkler. Læsegruppen kan med fordel afprøve forskellige måder at gå til teksterne på, fordi de træner forskellige akademiske funktioner som en universitetsuddannelse på et eller andet tidspunkt vil kræve af de studerende. Nogle tilgange vil være mere oplagte end andre alt efter hvilken tekst, der er tale om, og læsegruppen kan vælge tilgang til teksten ud fra hvilken træning, gruppen finder mest akut. Her er nogle forslag til måder at bearbejde en tekst på:

Læs teksten for at forstå den. Dette er en grundlæggende bearbejdning, som registrerer tekstens pointer. Hovedfokus lægges typisk her, hvis gruppen har svært ved at forstå teksten - måske fordi der er tale om svært stof, indforståede genrer som forskningsartiklen eller svært tilgængeligt sprog. Spørgsmålene er:

- Hvad handler teksten om?
- Hvad er tekstens pointer?

Det refererende danner et nødvendigt grundlag for al akademisk ageren, men det kan med fordel udbygges med en eller flere af de andre måder at gennemgå tekst på, fordi de aktualiserer og kontekstualiserer teksten.

Læs teksten for at analysere dens argumentation. Denne form bygger videre på forståelsen af teksten, men flytter fokus videre fra, hvad teksten handler om til, hvordan den argumenterer for påstandene. I kan læse mere om argumentation i *Praktisk argumentation* af Jørgensen og Onsberg. Spørgsmålene lyder:

- Hvilke belæg (begrundelser) giver teksten for sine påstande (udsagn)?
- Hvilke hjemler (præmisser) bygger sammenhængen mellem påstand og belæg på?
- Hvilke forbehold er der for udsagnene?
- Er belæggene sidestillede eller underordnede hinanden?

At kunne gennemskue argumentationen er en vigtig analytisk funktion, som danner grundlag for kritik af teksters ræsonnementer. Desuden giver argumentationsanalysen dig et grundigt indtryk af, hvordan troværdige akademiske tekster er bygget op og formidlet til inspiration for dine egne opgaver. Undersøgelsen af tekstens argumentation kan med fordel fortsættes med en vurdering af argumentationens kvalitet.

Læs teksten i en teoretisk kontekst. Her er formålet at forstå teksten i forhold til et eller flere teoretiske perspektiver, ofte de teorier gruppen tidligere har læst. Spørgsmålene lyder:

- Hvilke teoretiske overensstemmelser og hvilke forskelle er der?
- Hvad ville en bestemt teoretisk retning mene om denne tekst?
- Hvad synes I, teoriens styrker og svagheder er?

Denne måde at læse tekster på er udbytterig i de tilfælde, hvor eksamensformen lægger vægt på teoretisk bevidsthed og sammenligning.

Læs teksten ud fra dens historiske samtid. At have øje for tekstens historiske samtid kan give anledning til at overveje ens egen nutidige vurdering af teksten. Denne måde at læse på træner fornemmelsen for, at fagets problemstillinger ændrer sig i takt med den faglige udvikling. Tekstens pointer kan forekomme os banale og uinteressante i vores egen tid, men var måske ganske provokerende i deres samtid. Spørgsmålene lyder:

- I hvilken historisk tid er teksten skrevet, og hvad har det betydet for teksten?
- Hvad var den faglige konsensus på dette tidspunkt?
- Hvordan har tekstens samtid og eftertid evalueret teksten?

Denne form er brugbar, hvis formålet er at danne sig et overblik over, hvordan fagretninger har udviklet sig gennem tiden.

Læs teksten og find på eksempler. Denne tilgang kan både bruges, hvis I læser teoretiske tekster, undersøgelser eller f.eks. ikke-akademiske artikler. Læser I teoretiske tekster, består opgaven i at finde konkrete, virkelighedsnære, empiriske eksempler, og hvis jeres tekst er empirisk, består opgaven modsat i at afgøre, hvilke teoretiske begreber, der ville være relevante her? Spørgsmålene lyder:

- I hvilke konkrete situationer er tekstens indhold, begreber og argumenter brugbare?
- Hvilke eksempler taler for og hvilke taler imod tekstens påstande?
- Hvilke nye perspektiver giver det teksten?

Denne måde at bearbejde tekst træner sammenhængen mellem teori og empiri, som er en efterspurgt kompetence både på universitetet og udenfor.

Læs teksten kritisk vurderende. På baggrund af en god forståelse af tekstens projekt, dens pointer og argumentation, er det relevant at diskutere, hvordan I som fagpersoner vurderer teksten. Det betyder, at I kan beslutte om teksten er en central og vigtig kilde, og hvilke kommentarer den skal have med på vejen. Spørgsmålene kan være mange, og her er nogle forslag:

- Er I blevet overbevist af tekstens argumentation? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- Hvilken ny viden bidrager teksten med?
- Hvilke perspektiver er udeladt?
- Hvem vil føle sig provokeret af teksten, og hvad vil modstanderne sige?

At vurdere tekster på fornuftig, velargumenteret vis hører til blandt de fineste akademiske dyder.

Læs teksten for at kunne bruge modellen

Nogle fag benytter tekniske og matematiske tekster som formelsamlinger og statistiske modeller. Sådanne tekster kræver, at man stopper op og laver øvelser, hvis man for alvor skal kunne bruge og huske dem. I stedet for kun at lære stoffet udenad, skal I altså regne, anvende og forklare formlerne og modellerne. Spørgsmålene kunne være:

- Hvad står de enkelte tegn for?
- I hvilke situationer er modellen brugbar?
- Hvad kan modellen ikke bruges til?

Konkret udregning med mere eller mindre tilfældige tal, diagramtegning og andre former for bearbejdning kan være relevant og udbytterig i grupper. Det er vigtigt at kunne bruge fagets modeller, som i visse fag udgør det akademiske håndværk, men det også en faglig styrke at kunne kritisere og nuancere modellerne og deres anvendelsesmuligheder. Denne form træner jer i metodekritik og kan lede jer på sporet af videnskabsteoretiske problemstillinger.

Et almindeligt problem: Grupperne er for enige

Gruppearbejde skal være effektivt i den forstand, at I skal have fagligt udbytte af at komme til møderne. Men nogle grupper bliver *for* effektive – de holder op med at stille spørgsmål til hinandens argumenter og vurderinger og går for hurtigt videre eller undlader at tilkendegive uenighed. Overvej derfor: Hvad gør vi, når gruppen er uenig om en faglig pointe?

- Nogen diskuterer til de bliver enige
- Nogen siger: "Du har nok ret"
- Nogle bliver enige om at spørge deres underviser
- Nogen springer punktet over

Diskussion og uenighed er en fordel, så længe den er fagligt funderet, fordi I får bearbejdet stoffet grundigt, får ny indsigt og dermed et stort udbytte. Uenighed lokker de gode argumenter frem. Måske får I overbevist hinanden undervejs, men det er ikke nødvendigt at blive enige. Der findes sjældent kun et svar på de interessante faglige problemstillinger. I stedet for at vurdere om I er enige i hinandens påstande, kan I med fordel vende opmærksomheden mod de belæg, der skal støtte påstanden og vurdere deres relevans og effektivitet.

Hvis diskussionen dør efter 5 minutter, er det en fordel at starte den med nogle diskussionsspørgsmål produceret hjemmefra eller med en øvelse: Djævlens advokat.

Teknik til at fremme diskussionen i gruppen: Djævlens advokat

En eller flere personer påtager sig rollen som djævlens advokat, og prøver at vise alle indvendinger eller uklarheder. Teknikken anvendes til at finde faglige mangler og huller i argumentationen. Men i øvelsen skal de øvrige deltagere finde det positive udbytte af teksten: Hvad kan den faktisk godt bruges til? Studerende er ofte bedre til at kritisere end at fokusere på teksternes forcer. Husk at skifte roller af og til, så alle øver sig i at være både kritiske og konstruktive over for teksterne.

Fremgangsmåde:

1. Del gruppen op i to: En, der forsøger at "forsvare" tekstens argumenter og en, der "angriber" dem – er djævlens advokat.
2. Forsvarsgruppen fremlægger tekstens pointer i håb om, at djævlens advokat ikke kan indvende noget.
3. Djævlens advokat fremlægger indvendinger og giver gode grunde.

4. De to fraktioner opløses og forsøger at finde et godt kompromis mellem de to positioner for og imod teksten.

Evaluering udvikler samarbejdet

At evaluere løbende er en god kilde til at optimere samarbejdet og til at begrænse konflikter. Det er væsentligt, at gruppen får gjort status over, hvordan samarbejdet går, og om procedurer eller rammer skal ændres. Er I tilfredse med samarbejdet og udbyttet, så sig også det. Tilfredshed giver god stemning. Udgangspunktet for evalueringen er selvfølgelig gruppeaftalen og jeres individuelle oplevelse af læsegruppens arbejde.

Som oftest er det mest hensigtsmæssigt, at alle gruppens medlemmer får lejlighed til at lufte både positive og negative oplevelser i forbindelse med læsegruppen. Men man kan også vælge at sætte fokus på enkelte områder i gruppesamarbejdet i evalueringen. Her er et forslag til en fremgangsmåde for en almindelig evaluering:

1. Alle beskriver deres oplevelse af samarbejdet, og hvordan det påvirker dem.
2. Alle påpeger et konkret positivt udbytte af samarbejdet.
3. Alle formulerer konkrete ønsker til, hvordan samarbejdet kan udvikles.
4. Alle udtrykker, hvad de vil bidrage med for, at samarbejdet bliver endnu bedre.

4. KONFLIKTER OG HVORDAN MAN LØSER DEM

At indgå i en gruppe vil stille krav til samarbejdsevnen hos de fleste, og der vil måske opstå konflikter. Konflikterne er ofte skjulte og lægger sig som generel dårlig stemning. Det kan resultere i, at gruppemedlemmer bliver tavse, bliver væk fra møderne eller arbejder mindre engageret og effektivt. Det kan være svært at dele sin indsigt, hvis man har et konfliktfyldt forhold til hinanden. Man hverken kan eller skal løse samtlige konflikter, specielt ikke, hvis de er vokset til mammutstørrelse. Det gælder derfor om at få ryddet op i konflikterne, mens de endnu er i opløbet, så I kan komme tilbage til det udbytterige samarbejde.

Husk at acceptere, at ikke alle arbejder og tænker ens, og forsøg at tage hensyn til det, når I diskuterer. Der er som sagt ikke noget krav om, at I skal være enige om verdenssyn eller politiske holdninger, så længe I overholder jeres gruppeaftale.

Udgangspunktet for konfliktløsning er at tjekke, de overordnede rammer for jeres samarbejde er opdaterede og fyldestgørende.

- Forventningsafstemning – er jeres gruppeaftale er dækkende?
- Ofte er årsagerne til konflikterne banale: Overholder I aftaler om fremmøde og forberedelse?
- Husk, at I har det faglige tilfælles. I kommunikerer som fagpersoner og behøver ikke være bedste venner. Træn jer i at omgås professionelt. Er I blevet for gode venner?
- Udbyttet: Skal jeres diskussioner være mere indholdsrige? Prøv f.eks. øvelsen Djævlens advokat.

Hvis ikke I kan løse jeres konflikt på denne måde, kan I eventuelt høre om studievejledningen kan hjælpe jer.

5. PJESENS POINTER

1. Der er gode grunde til at samarbejde med sine medstuderende.
2. Udbyttet bliver størst, hvis gruppearbejdet fokuserer på det faglige.
3. De mest udbytterige og robuste grupper har 4-5 medlemmer.
4. Den velfungerende læsegruppe indledes med at indgå en gruppeaftale, som løbende opdateres og overholdes.
5. Det er en fordel at mødes et neutralt sted og lave en dagorden.
6. Forberedelse er afgørende for diskussionens niveau.
7. En tekst kan bearbejdes på mange forskellige måder.
8. Faglig uenighed er lovlig og givende.
9. Større konflikter kan forebygges med klare aftaler og løbende evaluering.

God diskussionslyst!

LITTERATUR – HVIS DU VIL LÆSE MERE

- Bingham, Rosie og Daniels, Jaquie (1998): *Developing Student Support Groups – A Tutor's Guide*, Gower Publishing Limited.
- Cottrell, Stella (2008): *The Study Skills Handbook*, third edition, Palgrave Macmillan (kap. 5: Working with others). Findes også på www.skills4study.com
- Fairbairn, Gavin J. og Fairbairn, Susan A.(2001): *Reading at University. A Guide for Students*. Buckingham, UK. Open University Press (Kap. 9: Share your reading with friends)
- Harboe, Thomas og Ravn, Jakob (2007): *Kunsten at studere - en håndbog i studieteknik*. 3. udg. Teknisk Forlag, København (Kap. 9: Studiegrupper).
- Jørgensen, Charlotte og Onsberg, Merete (2008): *Praktisk argumentation*. 3. udg. Nyt Teknisk Forlag, København.
- Olsen, Bitsch Poul og Pedersen, Kaare (1997): *Problemorienteret projektarbejde – en værkstøjsbog*. 2. udg. Roskilde Universitetsforlag (Kap. 6: Gruppeproces og -problemer).
- Stray Jørgensen, Peter – under medvirken af Thomas Harboe (2007): *Studielæsning på videregående uddannelser – læsestrategier og læseteknikker*, Forlaget Samfundslitteratur.

Pjecer fra Pædagogisk Center Samfundsvidenskab:

1. Skrivegrupper
2. Studieteknik for studiestartere
3. Brug din specialevejleder
4. Study Skills for International Students